

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 134 | 9-15 Ocak 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 87 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

9 Ocak: Medyada yer alan haberlerde, Giresun'daki bir cezaevinde tutulan hasta mahkum Hamdin Ördek'in 29 Aralık tarihinde serbest bırakılmasının ardından 4 Ocak günü hayatını kaybettiği duyuruldu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

9 Ocak: Anayasa Mahkemesi bir kararında, dernek üyeliği nedeniyle terörizm suçlamasıyla verilen bir mahkumiyetin hak ihlali olduğuna hükmetti.

10 Ocak: İşçi protestolarına katıldıkları için İstanbul'da yargılanan 40 kişinin beraatına hükmedildi.

13 Ocak: Tunceli savcılarını ilde düzenlenen Nevruz kutlamalarına katılan 19 kişi hakkında iddianame düzenledi.

13 Ocak: İzmir'de HDP tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis iki parti yöneticisini kısa süreli olarak gözaltına aldı.

13 Ocak: Van'da üniversite kampüsünde düzenlenen bir kültürel kutlamaya müdahale eden polis yedi kişiyi kısa süreli olarak gözaltına aldı.

13 Ocak: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı. Söz konusu yasak Ocak 2022'den bu yana yürürlükte tutuluyor.

15 Ocak: İstanbul'da bir gösterinin ardından dağılan 14 kişi polis tarafından gözaltına alındı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

9 Ocak: Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG) tarafından yayımlanan bir raporda 2022 yılı içinde Türkiye'de bir gazetecinin öldürüldüğü ve 65 gazetecinin fiziksel saldırıya uğradığı belirtildi. Raporda ayrıca yıl boyunca 39 gazetecinin cezaevine gönderildiği açıklandı.

9 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme, Haziran 2021 yılında polis şiddetine maruz kalan gazeteci Bülent Kılıç lehine karar vererek Kılıç'a tazminat ödenmesine hükmetti.

10 Ocak: İstanbul'da polis, gazeteci Sezgin Kartal'ı gözaltına aldı. Kartal, 13 Ocak günü terörizm suçlamasıyla çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

10 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nu bir konuşmasında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla tazminat ödemeye mahkum etti.

10 Ocak: Yayımlanan bir gözlem raporuna göre 2022'nin son çeyreğinde en az 171 gazeteci mahkemeye çıkarıldı, 11 gazeteci gözaltına alındı ve sekiz gazeteci saldırıya uğradı.

10 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme, yaptığı bir haber nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret etme suçlamasıyla yargılanan gazeteci Ender İmrek'i beraat ettirdi.

11 Ocak: Türk ordusunun kuzey Irak'ta kimyasal silah kullandığı iddiaları hakkında soruşturma başlatılmasını talep eden açıklaması nedeniyle terör örgütü propagandası yapmakla yargılanan Şebnem Korur Fincancı 2 yıl 8 ay 15 gün hapis cezasına mahkum edildi. Fincancı kararla birlikte cezaevinden tahliye edildi.

11 Ocak: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), RTÜK'ün eleştirildiği bir program nedeniyle Halk TV kanalına para cezası kesti. RTÜK ayrıca, eski futbolcu ve milletvekili Hakan Şükür'ün konuk edildiği bir program nedeniyle TV5 kanalına ve cezaevlerindeki kötü muamele iddialarının gündeme getirildiği bir program nedeniyle de Radyo Sputnik'e yayın durdurma cezaları verdi.

11 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme, Anayasa Mahkemesi üyesi İrfan Fidan hakkında görevi kötüye kullanma iddiaları içeren en az üç habere erişim engeli getirdi.

11 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme, cumhurbaşkanının eski bir danışmanı tarafından yönetilen bir askeri danışmanlık firması hakkında iddialar içeren en az iki haber ile bir köşe yazısına erişim engeli getirdi.

11 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme, cumhurbaşkanı danışmanı Metin Kıratlı'nın adının karıştığı yolsuzluk iddiaları içeren en az üç habere erişim engeli getirdi.

11 Ocak: Almanya'da Darmstadt savcılığı, şarkıcı Ferhat Tunç hakkında Türk mahkemelerinin adli yardımlaşma talebini Tunç'un ifade özgürlüğünün ihlali olacağı

gerekçesiyle reddetti. Tunç 2018 yılında paylaştığı sosyal medya mesajları nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanıyor.

11 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme, cumhurbaşkanı danışmanı Fahrettin Altun'a hakaret etmekle yargılanan muhalif siyasetçi Canan Kaftancıoğlu'nun beraatına hükmetti. Kaftancıoğlu, Altun'un İstanbul'daki evinde kaçak yapılaşma olduğu iddialarına ilişkin yorumları nedeniyle yargılanıyordu.

12 Ocak: Diyarbakır'daki bir istinaf mahkemesi, 2017 yılında bir üniversite öğrencisinin polis tarafından öldürülme anlarının fotoğraflarını çektiği için terör örgütü propagandasıyla suçlanan gazeteci Abdurrahman Gök'e verilen mahkumiyeti onadı.

12 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme sosyal medyada paylaştığı bir videoda Türk lirasını tuvalete attığı için yargılanan Mika Can Raun adlı kişinin beraatına hükmetti.

13 Ocak: İstanbul'daki bir mahkeme, bir köşe yazısında cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan muhalif siyasetçi Nurullah Efe'yi 1 yıl 9 ay 26 gün hapis cezasına mahkum etti.

13 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme, bir kadın cinayeti soruşturmasında çok yavaş davrandığı için dosyadan alındığı iddia edilen Alev Ersan Albuz adlı bir savcıya ilişkin en az iki haber ile bir köşe yazısına erişim engeli getirdi.

13 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme, Sağlık Bakanlığıyla bağlantıları olduğu iddia edilen bir dini cemaate ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

13 Ocak: Aydın'daki bir mahkeme, bir HDP mitinginde söylediği şarkı nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanan müzisyen Kadir Çat'ı beraat ettirdi.

14 Ocak: Van'da polis, yaptığı haberler nedeniyle hakkında soruşturma açılan gazeteci Oktay Candemir'i ifadeye çağırdı.

SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ

13 Ocak: İstanbul'da havalimanı polisleri HDP milletvekili Kemal Bülbül'ü hakkındaki bir idari tedbir kararı nedeniyle yurtdışına seyahat etmekten alıkoydu.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

11 Ocak: Türk ordusunun kuzey Irak'ta kimyasal silah kullandığı iddiaları hakkında soruşturma başlatılmasını talep eden açıklaması nedeniyle terör örgütü propagandası yapmakla yargılanan Şebnem Korur Fincancı 2 yıl 8 ay 15 gün hapis cezasına mahkum edildi. Fincancı kararlar birlikte cezaevinden tahliye edildi.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

9 Ocak: Ankara savcılığı, ilde tutuklu bulunan beş kadın gazeteciye çıplak arama uygulaması yapmakla suçlanan cezaevi gardiyanları hakkında soruşturma açmayı reddetti.

11 Ocak: Ankara'daki bir mahkeme, Anayasa Mahkemesi üyesi İrfan Fidan hakkında görevi kötüye kullanma iddiaları içeren en az üç habere erişim engeli getirdi.

11 Ocak: Anayasa Mahkemesi, hakkındaki Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu şüphesi nedeniyle Bank Asya'daki hesabından para çekmesi engellenen bir kişinin lehine karar verdi.

KÜRT AZINLIK

9 Ocak: Ankara'daki bir cezaevi yönetimi, kadın haklarına ilişkin Kürtçe sloganlar attıkları gerekçesiyle Rojdan Eraz ve Ayşe Yağcı isimli mahkumlara disiplin cezası vererek bir ay boyunca görüş haklarını kısıtladı.

13 Ocak: İstanbul'da havalimanı polisleri HDP milletvekili Kemal Bülbül'ü hakkındaki bir idari tedbir kararı nedeniyle yurtdışına seyahat etmekten alıkoydu.

13 Ocak: Tunceli savcılığı ilde düzenlenen Nevruz kutlamalarına katılan 19 kişi hakkında iddianame düzenledi.

13 Ocak: İzmir'de HDP tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis iki parti yöneticisini kısa süreli olarak gözaltına aldı.

13 Ocak: Aydın'daki bir mahkeme, bir HDP mitinginde söylediği şarkı nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanan müzisyen Kadir Çat'ı beraat ettirdi.

CEZAEVİ KOŞULLARI

9 Ocak: Ankara'daki bir cezaevi yönetimi, kadın haklarına ilişkin Kürtçe sloganlar attıkları gerekçesiyle Rojdan Eraz

ve Ayşe Yağcı isimli mahkumlara disiplin cezası vererek bir ay boyunca görüş haklarını kısıtladı.

10 Ocak: Mersin'deki bir kadın cezaevinde siyasi mahkumların toplu aktivitelerden dışlandığı ve mahkumların yanında bulundurabileceği kitap sayısı ile ilgili kısıtlamalar getirildiği haberleştirildi. Aynı cezaevinde ayrıca bir mahkumun ailesiyle telefon görüşmesi sırasında yaptığı yorumlar nedeniyle iradesi dışında başka bir cezaevine nakledildiği duyuruldu.

12 Ocak: Bursa'daki bir cezaevinde Abdullah Öcalan, Ömer Hayri Konar, Veysi Aktaş ve Hamili Yıldırım isimli mahkumlara disiplin cezası olarak üç aylık görüş yasağı getirildi.

14 Ocak: Ankara'daki bir cezaevinde gardiyanlar ortak spor faaliyeti sırasında mahkumları birbirleriyle konuşmaktan men etti.

14 Ocak: Rize'deki bir cezaevinde suların iki haftadır kesik olduğu haberleştirildi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

11 Ocak: Norveç'teki bir sivil toplum kuruluşu tarafından yayımlanan bir rapora göre geçtiğimiz yılda Ege Denizi'nde toplam 988 geri itme vakası kayda geçirildi. Söz konusu sayı bir önceki yıla göre yüzde 57,1'lik bir artışa tekabül ediyor.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

9 Ocak: Ankara savcılığı, ilde tutuklu bulunan beş kadın gazeteciye çıplak arama uygulaması yapmakla suçlanan cezaevi gardiyanları hakkında soruşturma açmayı reddetti.

9 Ocak: Kürt şarkıcı Hozan Canê, medyaya verdiği bir mülakatta Türkiye'deki tutukluluğu sırasında cezaevinde maruz kaldığı kötü muamelenin detaylarını anlattı. Canê ayrıca tutuklu Gülen hareketi mensuplarına yönelik kötü muameleyle şahit olduğunu da açıkladı.

12 Ocak: Elazığ'daki bir cezaevinde gardiyanlar fiziksel olarak saldırdıkları Mahsum Sarp adlı bir mahkumun dişinin kırılmasına neden oldu.

13 Ocak: Giresun'daki bir cezaevinde gardiyanlar İsmail Taylan ve İsa Aslan adlı mahkumlara fiziksel olarak kötü muamele etti ve aynı koşutta tutulan diğer mahkumlara sözlü tehditte bulundu. Fiziksel şiddete maruz kalan iki

mahkumun vücutlarının çeşitli yerlerinden yaralandıkları duyuruldu.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

11 Ocak: Almanya'da Darmstadt savcılığı, şarkıcı Ferhat Tunç hakkında Türk mahkemelerinin adli yardımlaşma talebini Tunç'un ifade özgürlüğünün ihlali olacağı gerekçesiyle reddetti. Tunç 2018 yılında paylaştığı sosyal medya mesajları nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanıyor.

13 Ocak: İsveç hükümeti, dört Türk vatandaşının iadesi için Türk hükümeti tarafından iletilen bir talebi reddetti. Söz konusu kişiler arasında 2013 yılında Türk hükümetinin üst düzeyli görevlilerini hedef alan bir yolsuzluk soruşturmasında görev almış bir eski polis amiri de bulunuyor. İsveç'in NATO üyeliğinin onaylanması için Türkiye çoğu siyasi muhalif 42 kişinin iadesini şart olarak talep ediyor.